

De Ronde Put, Postel, gemeente Mol

Programma van Maatregelen

Auteur:

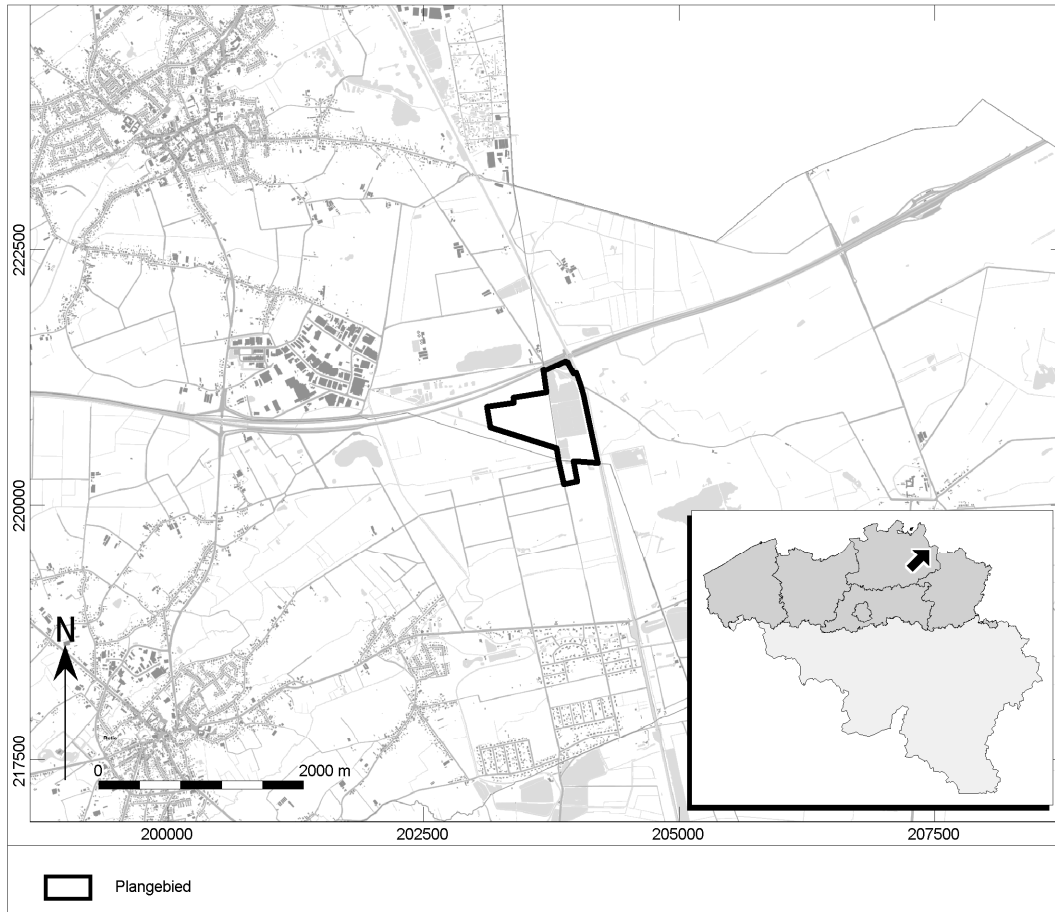
A. Schoups (veldwerkleider)

Autorisatie:

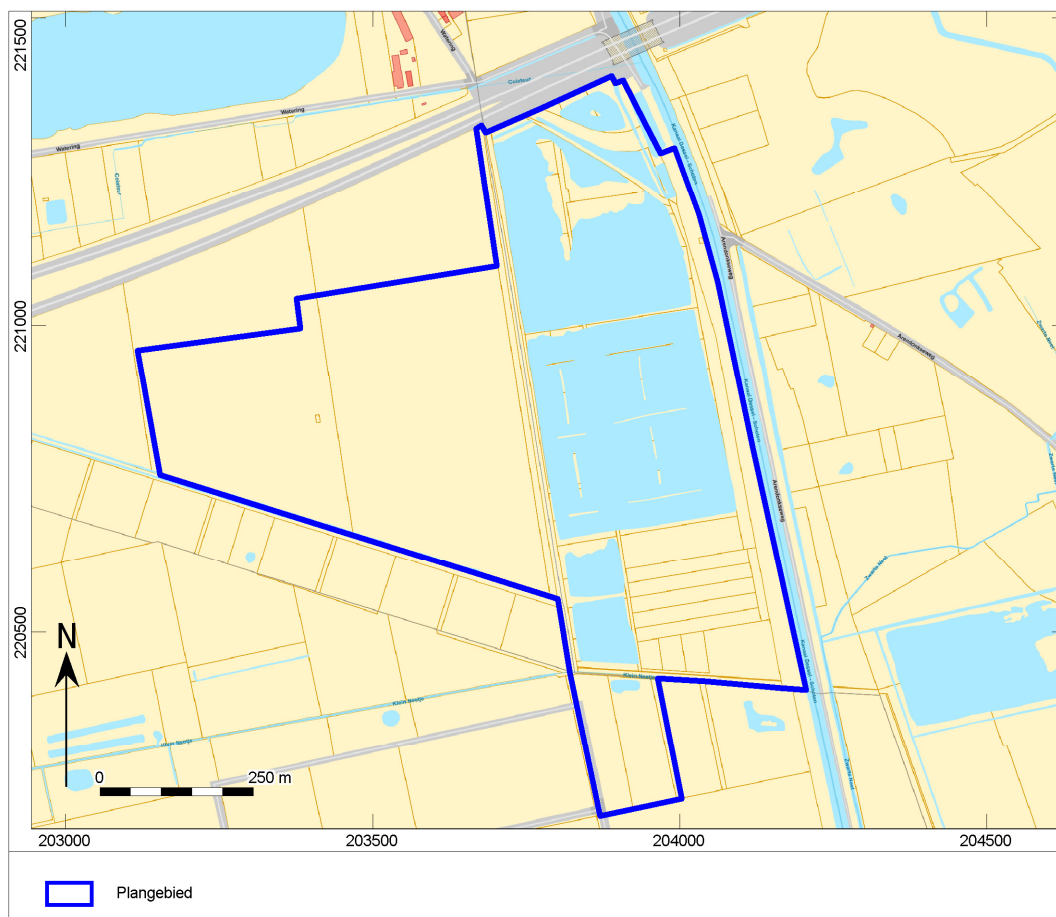
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in maart, juni en september 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie de Ronde Put te Postel in de gemeente Mol (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen heraanleg van een deelgebied van het natuurgebied de Ronde Put.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens kunnen in het plangebied in potentie resten vanaf het Midden-Paleolithicum voorkomen. Binnen het plangebied komen natte tot zeer natte bodems voor. De hoge grondwaterstand zou, in het grootste deel van het plangebied, de bodemvorming hebben voorkomen. Het plangebied bevindt zich op de overgang van het beekdal naar de hoger gelegen gebieden in het oosten.

De archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum manifesteren zich als een spreiding van vondsten zonder sporenniveau. Resten uit deze perioden bevinden zich aan of direct onder het oorspronkelijke maaiveld en manifesteren zich in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. De nabijheid van de Zwarte Neet en andere beekjes verhoogt de kans op resten uit de Steentijd. In het Pleistoceen stond de grondwaterspiegel echter lager en was het gebied droger. De relatief lage ligging van het plangebied is eveneens gunstig. Ten noorden van het plangebied, op een afstand van ongeveer 1370m, werden verschillende lithische artefacten aangetroffen. Nog meer naar het noorden, net over de Nederlandse grens, werden ook reeds verschillende Mesolithische vondsten aangetroffen. Dit bevestigt de menselijke aanwezigheid tijdens deze periode in de (ruime) omgeving van het plangebied. Door de aanleg van de vijvers in het oosten en de verschillende grachten die in het verleden door het plangebied stroomden is de kans echter groot dat deze vondsten, maar ook eventuele resten uit latere periodes, niet meer in situ aanwezig zullen zijn.

Eventuele archeologische resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kunnen tevens voorkomen vanaf het maaiveld. Een eventueel sporenniveau is het beste zichtbaar vanaf de basis van het maaiveld of vanaf de mogelijk aanwezige B horizont. Door de natte ondergrond binnen het plangebied was het gebied hoogstwaarschijnlijk niet geschikt voor bewoning. De meldingen uit deze periodes (Brons- en IJzertijd) situeren zich alvast meer naar het oosten in de hoger gelegen gebieden. Andere type vindplaatsen kunnen echter niet uitgesloten worden. Op basis van deze gegevens wordt de verwachting aan resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen eerder laag tot middelhoog ingeschat.

Aangezien het plangebied volgens het historische kaartmateriaal niet bebouwd was, wordt de verwachting aan archeologische resten uit de Nieuwe Tijd gering ingeschat.

Het doel van de geplande werken is om een gebied binnen het natuurgebied de Ronde Put te gaan herinrichten. In het westen van het plangebied worden de populierenbossen op de oude waterring geoogst. De stronken worden uitgefreesd, zodat de impact op de bodem tot een minimum beperkt wordt. Uit de controleboringen is gebleken dat de C horizont in deze zone op een diepte van ongeveer 40cm –mv gelegen is. Aangezien er gebruikt gemaakt wordt van voertuigen op rupsbanden om geen sporen te maken in de bodem, kan geconcludeerd worden dat deze werken geen verstoring van het archeologische vlak zullen teweeg brengen.

Over een gebied van ongeveer 4ha (afb. 3) zullen eerst de aanwezige takken en het strooisel (circa 5cm) verwijderd worden. Daarna worden de greppels van 2m breed en 30cm diep verbreed worden tot 5m. De diepte blijft hetzelfde. De vrijgekomen grond zal nadien gebruikt worden om de bestaande rabatten op te vullen tot de oorspronkelijke maaiveldhoogte. Deze zone is heel nat en dicht begroeid, zodat deze zone slecht toegankelijk is. De grondwatertafel bevindt zich op 40 tot 60cm onder het maaiveld. Aan de noordelijke rand van het gebied konden twee controleboringen uitgevoerd worden. In het westen situeert de C horizont zich op een diepte van ongeveer 40cm –mv, terwijl deze in het oosten op een diepte van amper 15cm –mv gelegen is. Dit betekent dus dat het potentiële archeologisch vlak in het oosten van deze zone bedreigd wordt.

In het noordoosten wordt een nieuwe put van 1,6m diep aangelegd. De asfaltverharding van de bestaande weg in het oosten van het plangebied zal opgebroken worden om het bestaande aftappunt te vernieuwen. Het aftappunt bevindt zich op een diepte van ongeveer 1,6m –mv en de putten waar de afslaatconstructies gemaakt worden zijn 2,2m diep. Ter hoogte van deze nieuwe put met watermeter wordt de bodem mogelijk bijkomend verstoord. Dit gaat echter over een beperkte oppervlakte. Verder zal de aarden wal in het noordoosten van het plangebied verkleind worden en zal een klein eilandje verwijderd worden. Het gaat hier om kunstmatig aangelegde structuren die aangepast worden. Er werd een controleboring in het

noorden van de dijk uitgevoerd, waar de ophoging nog enigszins beperkt was. Op deze locatie bevindt de C horizont zich op een diepte van ongeveer 1,7m –mv, onder een ophogingspakket van 1,5m dik en een Ahb en A/C horizont. Ter hoogte van de dijk bevindt het archeologische vlak zich dus ongeveer 20cm onder het oorspronkelijke maaiveld. Er zal op deze locatie niet dieper gegraven worden dan het oorspronkelijke maaiveld (circa 29,24m TAW) en de werken zullen op een dergelijke manier uitgevoerd worden dat de natuurlijke ondergrond zo min mogelijk verstoord wordt, waardoor de buffer van 20cm voldoende geacht wordt om het archeologisch relevante vlak te beschermen.

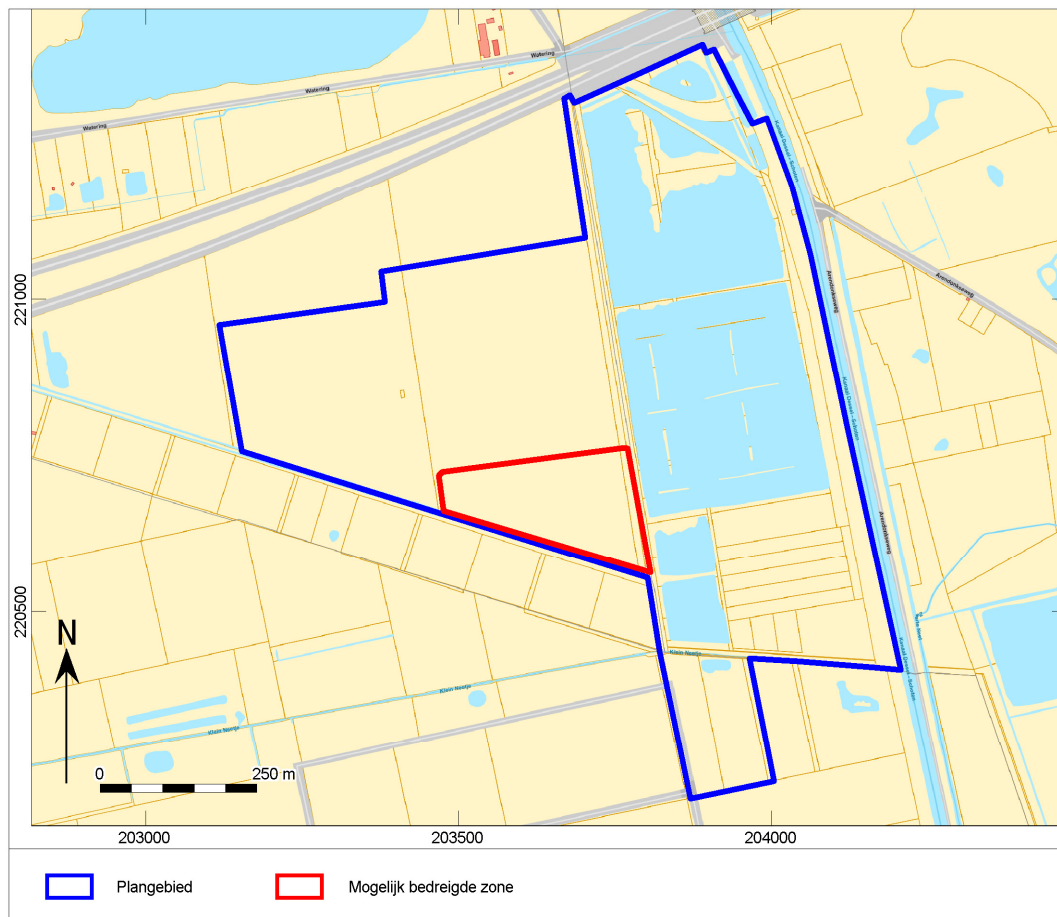
In het oosten van het gebied zal slib geruimd worden uit de vijvers en worden de vijvers plaatselijk verdiept. De meest noordelijke vijver zal tot 58cm verdiept worden. De dijken ten oosten van deze vijver zullen afgegraven worden om nadien bredere dijken te creëren. De zaailingen op de dijken in het oosten van het plangebied zullen ook gerooid worden. In de zuidelijke grote vijver worden de jachteilanden afgegraven worden. Langs deze vijver zal een vogelkijkwand voorzien worden. Deze wordt aangelegd op een houten vlonder, dat op zijn beurt zal steunen op houten palen. De bodemverstoring wordt op deze manier tot een minimum beperkt. In de twee kleinere vijvers in het zuiden wordt het diepste punt meer naar het midden van de vijvers verplaatst. Dit gaat gepaard met een verdieping tot maximaal 92cm. De vrijgekomen grond zal gebruikt worden om een diepe geul langs de dijk deels op te vullen.

In het zuidoosten zal een mantelzoom ontwikkeld worden van 30m breed. Hiervoor zal het oorspronkelijke maaiveld van de het broekbos hersteld worden. Om dit te realiseren dienen bomen gerooid te worden en worden de rabatten gedicht door de gecreëerde ruggen van aarde terug in de rabatten te steken. De grachten in het broekbos worden terug opgevuld door de dijken af te graven. Voor de uitvoer van deze werken zullen boringen uitgevoerd worden om de diepte van het oorspronkelijke maaiveld te bepalen, zodat er zeker niet dieper dan dit niveau gegraven zal worden. Centraal in deze zone werd een boring uitgevoerd en verder werden nog twee boringen uitgevoerd net ten noorden van deze zone. Ter hoogte van de centrale boring situeert het archeologisch relevante vlak zich op een diepte van ongeveer 105cm –mv. Dit pakket bevindt zich onder een A/C horizont van 40cm dik met erboven een ophogingspakket. De geplande werken houden in dat enkel de ophogingslaag verwijderd zal worden, waardoor er een buffer van ongeveer 40cm is om het archeologisch relevante vlak te beschermen.

De meerderheid van de ingrepen bestaat uit het aanpassen van bestaande structuren. Deze ingrepen zullen amper tot geen bijkomende bodemverstoring veroorzaken. Ter hoogte van de oude wattering (afb. 30), waar de bestaande greppels verbreed zullen worden, wordt de bodem wel bijkomend verstoord en dit over een oppervlakte van ongeveer 3450m² en tot een diepte van maximaal 30cm -mv. Aangezien het archeologische relevante vlak volgens de controleboringen op deze locatie op een diepte tussen 15cm en 40cm gelegen is, wordt dit dus wel degelijk bedreigd. Het gaat hier echter enkel om bestaande greppels die verbreed worden van 2m tot 5m. Verder worden hier geen bodemingrepen gepland. Vermoedelijk is het archeologische vlak ook niet meer over de gehele zone intact. Van de historische topografische kaarten uit 1873 en 1939 kan namelijk afgeleid worden dat hier reeds in 1873 een wateringsysteem aangelegd werd door het uitgraven van verschillende grachtjes die dienst deden als bevoeiing. Volgens de topografische kaart uit 1939 werd dit systeem voor 1939 aangepast. Rond 1971 werd dit gebied volledig bebost en werden rabatten aangelegd ter ontwatering van het gebied. Later werden de populieren geoogst met zware machines wat ongetwijfeld ook een impact heeft gehad op de bodem. Vervolgens is er spontane bebossing opgetreden. Op basis van deze gegevens kan verwacht worden dat eventueel verder archeologisch onderzoek in deze zone amper of zelfs geen bijkomende kenniswinst zal opleveren.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat het plangebied reeds voldoende onderzocht werd. De meerderheid van de geplande ingrepen bestaat namelijk uit het aanpassen van bestaande structuren, waarbij amper of geen bijkomende verstoringen verwacht worden. Enkel het verbreden van de bestaande greppels, ter hoogte van de oude wattering (4ha - afb. 3) kan bijkomende bodemverstoringen tot gevolg hebben. Door de aard van de ingrepen in lange smalle stroken en het vermoeden dat op zijn minst delen van deze zone reeds verstoord zijn, wordt de verwachte kenniswinst van eventuele verdere archeologische onderzoeken heel klein ingeschat.

Afb. 3. *Mogelijk bedreigde zone.*

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.